

OBIECTE DE PODOABĂ ȘI PIESE VESTIMENTARE DESCOPERITE ÎN DAVA DE LA RĂCĂTĂU, JUDEȚUL BACĂU.

de VIOREL CAPITANU*

Cu ocazia cercetărilor arheologice întreprinse în renumita davă de la Răcătău, respectiv Tamasidava, menționată în harta lui Ptolemeu, aflată în zona Siretului mijlociu, s-au descoperit, alături de alte materiale numeroase obiecte de podoabă și piese vestimentare din aur, argint, bronz etc., care atestă originalitatea culturii și civilizației geto-dacice, în epoca așa zisă „clasică”, ce corespunde secolelor II—I î.e.n. și până la începutul secolului II e.n.

Pentru executarea acestor obiecte, în afară de aur, folosit cu pre-dilecție până prin secolele V—IV î.e.n. geto-dacii au utilizat în egală măsură argintul și bronzul. Sporadic se întâlnesc și obiecte din fier și din alte materiale cum ar fi argila, faianța, osul, cornul, scoica etc.

Un loc aparte în cadrul descoperirilor de la Răcătău, îl ocupă podoabele din sticlă și vasele din sticlă, care pătrund aici din Orientul apropiat precum și din atelierele elenistice și romane din sud.

Atrag atenția cerceii și brățările de argint, decorate în stil animalier, descoperite în număr destul de mare și la est de Carpați în așezările de la Cindești, Fitionești, Poiana, Răcătău și Brad.

Lui Vasile Pîrvan îi datorăm, în monumentală sa lucrare „Getica”, o primă clasificare tipologico-cronologică, a obiectelor de podoabă, cu care ocazie se subliniază „stilul propriu” al dacilor „integrându-le printre cele mai caracteristice creații ale civilizației daco-getice”.

Preocupări pentru valorificarea și interpretarea acestor categorii de obiecte întâlnim la Radu Vulpe, Dorin Popescu, D. Berciu etc.

K. Horedt în 1973, a realizat un studiu mai complet privind clasificarea și sistematizarea acestor descoperiri, delimitându-le cronologic în trei și spațial în două grupe¹.

În 1981 Vasile Dupoi prin teza sa de doctorat, purtând titlul semnificativ „Podoabele și vasele de argint daco-getice” (sec. II î.e.n. — I e.n.), sintetizează descoperirile de acest gen din peste 50 de muzee. Autorul face referiri la cca. 115 tezaure de argint daco-getice, care în majoritate conțin podoabe, vase și monede.

* Viorel Căpitanu, Simpozia, 5, Miercurea-Ciuc, 1987, p. 39-42.

Cunoscută din punct de vedere economic și comercial ca o așezare importantă, cu pondere mare în zona Siretului mijlociu, în vremea de apogeu a civilizației geto-dacice, aici se întreprind de două decenii cercetări arheologice de mare amploare, cu care ocazie s-au descoperit vestigii geto-dacice de interes național.

Alături de ceramică autohtonă și de import, unelte și arme de fier, monede dacice și romane precum și diferite ustensile de uz casnic și gospodăresc au fost date la ivială și foarte multe podoabe din argint, bronz, fier, sticlă etc., pe care le prezentăm în continuare.

Obiecte de aur. Se rezumă la două foițe care au placat probabil niște dispozitive din fier. Prima foiță din aur este executată în tehnica au repousée, la care decorul constă în grupuri de ove; câte două față în față grupate, de factură elenistică. Ovele sînt intercalate cu un ornament în formă de cochilie. Obiectele de aur au fost descoperite într-un mormînt de incineratie. (T. 1) aparținînd unei căpetenii dacice.

Obiectele de argint, bronz și fier pot fi grupate astfel: fibule, brățări, coliere, cercei, pandantive, oglinzi, aplice, podoabe de sticlă și din alte materiale, piese de harnașament etc.

1. Fibule (fig. 6-10)

Fibulele descoperite în cetatea dacică de la Răcătău sînt executate din argint, bronz și fier, dar majoritatea o formează cele din bronz.

Din punct de vedere cronologic ele se grupează astfel

- a. Fibule de tip trac, (Fig. 6/1—2) și Pl. I/1.
- b. Fibule de tip linguriță, din argint și bronz (Fig. 6/3, 9 și Fig. 7/1—19).
- c. Fibule cu resortul bilateral scurt, din fier. (Fig. 8/1—5).
- d. Fibule cu resortul bilateral mare, din fier. (Fig. 6/10—14).
- e. Fibule puternic „profilate” din bronz. (Fig. 6/5—6).
- f. Fibule cu corpul „profilat” din bronz (Fig. 6/11—14).
- g. Fibule de tip „Aucissa” din bronz. (Fig. 9/1).
- h. Fibule de tip „cu ochi”, din bronz (Fig. 6/7).

a. Fibule de tip trac descoperite la Răcătău sînt executate din argint și bronz și aparțin primului nivel dacic care se datează la sfîrșitul sec. IV î.e.n. și în prima jumătate a secolului următor, cu analogii perfecte la Poiana¹, dar mai ales în necropola de la Zimnicea și Bunești — Aveștești jud. Vaslui².

b. Fibulele de tip „linguriță” se datează în tot secolul I î.e.n. Astfel de piese se găsesc în număr mare la Poiana³, Brad⁴ în Moldova, ; Ocnița⁵,

1 Radu Vulpe și colab., în SCIV. III 1952, fig. 24.

2 Alexandrina Alexandrescu, în Dacia N. S. XXIV, fig. 45—48; V. V. Bazarciuc, Materiale, 1980, p. 169, idem, în SCIVA, 32, 4. 1981, p. 563-570.

3 Radu Vulpe, op. cit. p. 110, fig. 5/1.

4 Vasile Ursachi, Cetatea dacică de la Brad, monografie arheologică, 1986, sub tipar.

Popești⁶, Tinosu⁷, Meri Goala⁸, (Muntenia), Remetea, Sighișoara, Peni, Seica Mică, Costești etc. (Transilvania)⁹.

c. Fibule din fier, cu resortul bilateral scurt se datează în sec. I e.n. Analogii : Poiana¹⁰, Brad¹¹, și Ocnița¹².

d. Fibule de fier cu resortul bilateral mare, de tipul celor descoperite la Răcătău se datează tot în secolul I e.n. cu analogii în localitățile menționate mai sus. (Fig. 8/6).

e. Fibule de bronz, puternic profilate se datează în secolul I e.n. și în prima jumătate a secolului următor. Ele cunosc o mare arie de răspândire în Noricum, Panonia și Dalamția¹³. (Fig. 6/5—6).

f. Fibulele cu corpul profilat se datează începând cu secolul I e.n. și în primele decenii ale secolului următor. Cu mici modificări ele vor supraviețui în lumea dacilor liberi, fiind cunoscute ca fibule de tip carpic¹⁴. (Fig. 9/1—25).

Astfel de podoabe se întâlnesc pe un areal mare cu analogii la Poiana¹⁵, Tinosul¹⁶, Brad¹⁷, Cuciulata¹⁸, Popești — Novac¹⁹, Ocnița²⁰, Dumbrava²¹ etc.

g. Fibula de tip „Aucissa“ se datează în tot secolul I e.n. și este aproape identică cu cea de la Tîrșor²².

h. Fibula de tip cu „ochi“ are analogii la Poiana²³, Ocnița²⁴.

Fibula de tip zis cu ochi se întâlnește doar într-un singur exemplar cu analogii la Poiana.

Aceste fibule își fac apariția ca și cele cu corpul „puternic profilat prin filieră romană și se datează în sec. I e.n. și începutul sec. II e.n.”²⁵.

5 D. Berciu, Buridava, dacică, 1980, p. 87, pl. 48/6—8.

6 Mioara Turcu, Geto-dacii din Cîmpia Munteniei. București, 1979, p. 198, fig. 25/2—3.

7 Radu Vulpe, Dacia, I, 1924, p. 212, fig. 43.

8 D. Popescu, Dacia, 7-8, 1937-1940, p. 191.

9 O. Floca, Contribuții la cunoașterea tezaurilor de argint dacice, București. 1956, p. 31. D. Popescu, op. cit., p. 191, și urm.

10 Radu Vulpe, op. cit., fig. 25/3—4.

11 Vasile Ursachi, op. cit., sub tipar.

12 D. Berciu, op. cit., p. 53, pl. 36/7, și pl. 37, 6, 10 și pl. 36/3—4, 8 ; 11—12 și 26.

13 Vezi tipologia lui O. Almgren, p. 5. pl. IV și p. 34. fig. 82, A. K. Ambroz, Archeologija, SSSR — 30 Moscova, 1966, p. 39.

14 Gh. Bichir, Cultura Carpică, 1973, p. 99—100, pl. CLXVI—CLXXI.

15 Radu Vulpe, în Studia. Thracologica, 1976, fig. 5—6 idem în SCIV. III 1952, p. 207, fig. 26/6—7.

16 Radu Vulpe, în Dacia, I, 1924, p. 214, fig. 24/1.

17 Vasile Ursachi, op. cit.

18 Gh. Bichir, în Studii și Comunicări, XIV, Sibiu, 1970, p. 129 fig 1/1 și fig. 5/4.

19 Radu Vulpe, Materiale, VI, 1959, p. 314, 318, fig. 13/2.

20 D. Berciu, op. cit., p. 36/3—4, 8.

21 Silviu și Șeiva Sanie, în Cercetări Istorice, 1973, fig. 16/1, 4

22 Gh. Diaconu, în SCIV, 28, 1967, p. 209.

23 Radu Vulpe, op. cit., p. 110, fig. 5/5.

24 D. Berciu, op. cit., p. 52, pl. 36/2 și 38/11.

La Răcătau au fost descoperite pînă în prezent peste 100 de fibule, care prin forma și decorul lor, constituie repere sigure de datare a complexelor arheologice din această importantă așezare.

Brățări din bronz (Pl. I 3, 5 și Pl. 2/2 Fig. 1/1—2, 6).

Acestea după formă, dimensiuni și materialul din care sînt confecționate pot fi împărțite în mai multe tipuri :

a. Cu nodozități dispuse pe trei rînduri aparținînd secolelor IV—III î.e.n. (Fig. 1/1—2).

b. Din bară groasă cu corpul fațetat și capetele înfășurate în mai multe spire, care se termină în doi ochi circulari, sec. II—I î.e.n.

c. Din sîrmă rotundă în secțiune și capetele petrecute în cîte trei spire. (fig. 2/1).

d. Cu capetele îngroșate — conice (fig. 9/9—11).

e. Cu capetele aplatisate.

f. Din bară masivă, rotundă în secțiune. La exterior două linii incizate străbat de la un capăt la altul brățara (fig. 1/6).

Brățări din fier (Pl. I/6—7, Fig. 1/7)

a. Din bandă lată cu partea superioară ușor îngroșată și marginile aplatisate.

b. Din sîrmă rotundă în secțiune cu capetele înfășurate în cîte 12 spire, petrecute peste bara rotundă, la distanțe egale (fig. 2/3).

c. Brățări de care atîrnă pendative cu verigute rotunde-inelare sau în formă de secure (fig. 2/4).

La Răcătau s-au descoperit pînă în prezent două brățări de tipul cu nodozități dispuse pe trei rînduri, din care un exemplar întreg și al doilea în stare fragmentară (Fig. 1/1—2). Brățara întreagă are diam. de 6 cm. Recent a mai fost descoperită o verigă în formă de brățară cu nodozitățile dispuse în cruce D. 6 cm. (Fig. 1/3).

Brățările de acest tip își găsesc analogii la Poiana²⁶, Brad²⁷, Cătunu²⁸, Costești²⁹, Craiva³⁰, Sighișoara³¹, și se datează în secolele IV—III î.e.n.

Brățările din bară groasă și rotundă în secțiune vor fi împărțite în mai multe tipuri :

1. Brățări din bară de metal și corpul fațetat cu capetele înfășurate în mai multe spire, 6 la un capăt și 7 la celălalt, iar în zona de îmbinare, de o parte și de alta se termină în cîte doi ochi inelari. Pe corpul brățării se întîlnesc trei verigute circulare de care atîrnau probabil pandative în formă de secure. Diam. 8,2 cm. (Fig. 2/1).

2. Brățară dintr-o sîrmă de bronz, rotundă în secțiune cu capetele înfășurate în spirală, peste bara metalică, terminîndu-se ca și la exemplarul precedent în doi ochi. Diam. 4,8 cm. x 3,7 cm. (Fig. 1/8).

25 S. Sanie, op. cit., M. Babeș, în *Dacia*, N. S. XIX, 1975, p. 336.

26 R. și Ecet. Vulpe, Material inedit.

27 Vasile Ursachi, op. cit., sub tipar.

28 Cornelia Stoica, în *Acta Valachica*, III, 1972, p. 6.

29 I. Glodariu, în *Acta Musei Napocensis*, XXI, 1984, p. 65 fig. 2/2, 5.

30 I. Berciu, Al. Popa, H. Daicoviciu, în *Celticum*, XII, 1965, p. 138, fig. 33, I. Glodariu, în *Acta Musei Napocensis*, XXI, 1984, p. 63—80

3. Brățară simplă din sîrmă de bronz, în secțiune rotundă, cu capetele înfășurate în spirală 3 și respectiv 4 spire. Diam. 7 cm.

4. Brățară dintr-o bară de bronz, rotundă în secțiune cu capetele înfășurate peste bară, la distanță mare una de alta, de cca. 3 cm. cîte 3 spire. Diam. 5,8 cm.

5. Brățară fragmentară, corpul masiv, secțiunea rotundă, cu decor realizat dintr-o nervură mediană, încadrată de două linii incizate Diam. 4,8 cm ; grosimea 0,7 cm.

6. Brățări cu corpul simplu, din sîrmă de bronz cu capetele îngroșate sau aplatizate, în stare fragmentară.

Brățări din fier. (Fig. 2/4—6, Pl. I/6—7).

S-au descoperit pînă în prezent la Răcătău un număr de 4 brățări din fier, fiind executate în aceeași tehnică ca și cele din bronz și aparțin la 4 tipuri

a. Brățară dintr-o bandă lată, cu partea superioară ușor îngroșată, iar partea inferioară aplatizată. Diam. 6,8cm. (fig. 2/5)

b. Brățară dintr-o bucată de sîrmă, rotundă în secțiune, cu capetele înfășurate peste bară în spirală — cîte 12 spire de o parte și de alta, la distanțe mari de cca. 6,8 cm. Diam. 7,6 cm. (fig. 1/7).

c. Brățară din sîrmă de fier, cu corpul rotund în secțiune și capetele înfășurate în spirală peste bara metalică. Pe bara rotundă se întîlnesc un număr de șapte verigute circulare, de una atîrnînd un pandantiv secure. Diam. 5,6 cm. (Fig. 2/7).

d. Brățară fragmentară din sîrmă, rotundă în secțiune cu corpul simplu fără decor.

Brățările de la Răcătău din bronz sau fier, își găsesc analogii perfecte în tezaurul de argint de la Coadă Malului³², Herăstrău³³, Poiana (jud. Galați)³⁴, Poiana (jud. Gorj)³⁵, Sănereuș³⁶, Sîncrăieni³⁷, Slimnic³⁸, Brad (jud. Bacău)³⁹, Nănești — Parincea⁴⁰ etc. și se datează în sec. I î.e.n. — I e.n.

Coliere (Pl. I/2, Fig. 1/4—5).

La Răcătău au fost descoperite pînă în prezent două coliere în stare fragmentară. Primul exemplar trecut prin foc și care este realizat dintr-un metal, alb, se păstrează cca. 150 mm, iar din al doilea din bronz doar 0,045 mm. (fig. 1/5).

31 I. Glodariu, op. cit., p. 65, fig. 2/6.

32 D. Popescu, în Studii și referate, privind istoria României, I, 1954, p. 91 și urm. fig. 1, 2 și 3, idem, Inventaria Archeologica, București, 1967, fasc. 3, R. 17.

33 D. Popescu, Tezaure de obiecte dacice, CI, B.M.I., an. XI, nr. 4, 1971, p. 27.

34 R. și Ecat. Vulpe, în Dacia, 3—4, 1927—1932, p. 253.

35 Liviu Marghitan, Tezaure de argint dacice, 1976 p. 31—32, pl. 1/1, C.S. Nicolaescu — Ploșor, Dacia, 7—8, 1937—1940, p. 207.

36 K. Horedt, Dacia N.S., 17, 1973, p. 164.

37 Liviu Marghitan, op. cit., p. 32.

38 K. Horedt, Dacia, 11—12, 1945—1947, p. 266 ; I. Glodariu, Așezări dacice și daco-romane, Slimnic, 1981, fig. 46/6—9.

39 Vasile Ursachi, op. cit., sub tipar.

40 Viorel Căpitanu, Muzeul Național, II, p. 168.

Decorul la cele două coliere constă din torsionarea firelor de metal, care dau impresia că sînt sudate. (Fig. 1/4).

Piesele de la Răcătău sînt executate aidoma celor de argint de la Poiana (jud. Gorj)⁴¹, Coada Malului⁴², Senereuş⁴³, Poiana (jud. Galaţi) şi Brad, jud. Bacău⁴⁴.

Diademe. Se cunosc doar două exemplare din sîrmă oţelită, corpul torsionat şi capetele îndoit. Diam. cca. 7-8 cm. (fig. 1/10).

Cercei din bronz (Pl. III / 5—6, Fig. 3/1—16 şi Pl. IV / 1—17).

Ca în toate aşezările dacice de tip dava, şi la Răcătău s-au descoperit un număr mare de asemenea podoabe.

Cerceii din bronz sînt de mai multe tipuri :

a. Cercei de formă circulară, corpul torsionat, capetele spiralate dublu. La un capăt firul este înfăşurat pe deasupra barei în 3 şi respectiv 10 spire şi continuă apoi în spirală dublă formînd un ochi de formă ovală, iar capătul opus se termină într-un cîrlig. Diam. 3-3,3cm. (fig. 3/15—17). Se cunosc trei exemplare.

b. Cercei cu corpul torsionat şi cu protomă de şarpe, mult stilizată. Capete mult lăţite, în formă de evantai. Diam. 3-3,4 cm. 7 ex. Un cercei a fost descoperit la un mormînt de înhumăţie de copil (fig. 3/1—10).

d. Cercei cu corpul torsionat şi capul lăţit, la unele exemplare de formă romboidală. Capătul opus se termină într-un buton conic. Decorul apare numai pe protomă, la partea exterioară şi constă din linii paralele orizontale şi „x-uri”, incizate. 4 ex. (fig. 3/1—4).

e. Cercei simpli cu corpul torsionat şi capetele în formă de butoni conici (fig. 3/7—8).

Cercei din argint (Pl. III/1—2, Fig. 7).

a. Au corpul torsionat şi protomă de şarpe, iar capătul opus se termină într-un buton conic. La unele exemplare între ceafa şarpelui şi zona de unde începe torsada propriu-zisă se află un spaţiu de 10 mm, decorat cu linii oblice pe două rînduri. Diam. 2,8 cm., gr. 2,74 g. T. 880‰, inv. 7777.

Al doilea exemplar, cu corpul torsionat şi protomă de şarpe are capătul opus rupt din vechime.

Este executat prin împletirea a două fire de argint în torsadă. Decorul constă din linii oblice întretăiate şi paralele. Cele întretăiate închid la partea superioară un cerc simplu. Diam. 5,8 cm. Gr. 5,92, T. 800‰.

b. Cercei din argint, corpul circular, capul conic şi vîrfurile ascuţite. D. 1,8 cm, Gr. 1,6 g. T. 500‰.

Pandantive. (Pl. IV/14—16 Fig. 4/1—26.)

a. Pandantive fusiforme, cu baza conică prinsă de verigute circulare cu capetele spirate şi decorate cu linii profilate, în număr de 16 bucăţi din care 11 cu verigute. Veriga de formă înelară cu capetele înfăşurate în 2-3 spire de care atîrnă pandantivul. D. 0,9 cm. — 1,5 cm.

41 L. Marăghitan, op. cit., p. 43, şi urm.

42 D. Popescu, în Studii şi Referate... p. 92, fig. 2/2 ; 4/6.

43 K. Horedt, op. cit., p. 164.

44 Vasile Ursachi, op. cit., sub tipar.

b. Pandantivul în formă de secure cu capetele răsucite peste bara rotundă. (fig. 4/10).

c. Pandantive — secure simple, care puteau fi agățate de brățară sau în colier. (fig. 4/14—17 ; 20—22 ; 24—26).

Pandantive-căldărușă (Fig. 11/16—19).

a. Din bronz cu corpul cilindric și tortița arcuită.

b. Din fier, corpul cilindric, baza plată, tortița arcuită.

Pandativ-clopoțel

Un singur exemplar din bronz și limba de fier. (fig. 11/16).

Verigi-inele din bronz. (Pl. IV/1—4, Fig. 4/23, 27, 30—36).

a. Verigi cu corpul inelar din sîrmă și capetele înfășurate (fig. 4/30—36).

b. Verigi cu corpul plin sau gol în interior. (Pl. IV/7—11, Fig. 5/2—4 ; 6—20).

c. Verigi inelare — masive (Pl. IV/8—10, Fig. 5/1—4 ; 9—16).

d. Verigi cu proeminente marginale în interior, dar și la exterior. (Fig. 5/21—28).

Verigi — cercei din argint (Fig. 4/28—29).

a. Verigă — cercel, capul circular și capetele înfășurate în spirală grupate câte trei și respectiv câte patru spire.

b. Verigă — cercel, corpul circular cu capetele subțiate și înfășurate în câte două spire.

Pandativ — secure, cu gaură de înmănușare transversală.

Oglinzi. (Fig. 11/1—5).

Se cunosc pînă în prezent peste 20 exemplare și fragmentare din metal comun sau bronz de formă rotundă.

Aplice, garnituri, piese de harnașament. (Fig. 11/7—8).

a. Aplice ornamentate și simple.

b. Garnituri de la diferite obiecte ce se aplicau pe lemn, piele sau metal, ornamentate cu puncte, cercuri, linii incizate etc.

Tuburi pentru ace. (Fig. 11/9—11).

De formă cilindrică cu manșon și decorate cu linii profilate de care atîrnă un lăntșor cu pandativ ; identice cu cele de la Poiana ⁴⁵.

Podoabe de sticlă și alte materiale. (Fig. 12/1—25).

a. Brățară din sticlă, de culoare verziue cu nuanțe albastrui cu două înduri de nodozități, plasate de o parte și de alta a nervurii mediane. (Fig. 12/21).

b. Pandativ, piatră de inel, (jad) de formă dreptunghiulară de culoare verde, în carcasă de bronz (Fig. 11/13).

c. Piatră de inel de formă dreptunghiulară din albastru, decorată la partea superioară cu un leu, în poziție șezîndă cu gura întredeschisă. (Fig. 12/26).

d. Bastonaș de sticlă de culoare portocalie cu nuanțe maronii, verzi, în spirală o bandă albă. (Fig. 12/18).

Mărgelile de sticlă. (Fig. 12/1—20).

a. De formă cilindrică decorate cu ochi de păun.

b. Cu bobite în relief și ochi, de culoare verde închis, în cercuri de culoare gălbuie.

c. Din pastă de sticlă de culoare brun-cenușie, decorate cu cercuri concentrice, benzi spiralate, de culoare galben-maronie, albastră, în spic sau ochi rotunzi sau ovali de culoare albă, albăstruie, galben sau maronie.

d. Din pastă de sticlă sferoidale, corpul striat.

e. Mărgelile sferoidale, unele intercalate cu dungi de culoare albă albăstruie și galben — maronie.

f. Mărgelile sferoidale de culori diferite.

g. Mărgelile bitronconice.

h. Mărgelile în formă de inimă de culoare verde acoperite cu o foiță transparentă albicioasă.

i. Mărgelile în formă de butoiș, de culoare argintie.

j. Mărgelile tubulare și în formă de pepene.

k. Perlă din cristal de stîncă, 1 exemplar.

La toate acestea mai adăugăm un mare număr de mărgelile executate din lut ars de formă bitronconică (Fig. 12/25), sferoidală, conică sau pe cele din os de formă rotundă sau dreptunghiulară.

Mai amintim în treacăt amulete din dinți de animale, canini de ciine, porc, urs, căprioară cu semnificație culturală.

Prezența unui mare număr de creuzete, a unui tipar pentru lingouri precum și a diferitelor instrumente din bronz și fier pentru prelucrarea metalelor neferoase în dăva de la Răcătău, demonstrează că marea majoritate a obiectelor de podoabă erau executate pe loc, în cadrul atelierelor locale. (Fig. 23/1—12; fig. 24/1—32). Acestea nu exclud prezența unor podoabe de mare rafinament care ajungeau aici pe calea schimburilor comerciale din lumea elenistică și romană, situație dovedită din plin și la Răcătău.

Între podoabele de import cele mai numeroase sînt mărgelile de sticlă. Acestea apar într-o diversitate de forme: sferice, bitronconice, ovale, tubulare, butoișe, calbtă sau pepene cu striuri, ca niște coaste etc.

Coloritul este foarte variat albastru, verde, alb, galben, maroniu, portocaliu, argintiu ori învîrstat cu dungi albe, în spirală. Atrag atenția mărgelile decorate cu „ochi” așa ziși de păun, pe fondul albastru, de-o frumusețe extraordinară.

Din mulțimea podoabelor descoperite la Răcătău cîteva se detașează prin execuția lor. Între acestea menționăm piatra de inel cu dimensiunile de 23 x 17 mm, avînd la partea superioară drept decor un leu în poziție șezînd, inv. 7788, executat într-o tehnică desăvîrșită.

A doua piesă reprezintă un medalion cu carcasa din bronz și miezul dintr-o piatră semiprețioasă (jad) de culoare verde. La partea superioară se întîlnesc două urechiușe sudate de marginea carcasei interioare. În partea opusă se pare că au mai existat două urechiușe folosite în același scop.

Cea de a treia piesă, aflată în stare fragmentară, reprezintă o brățară de sticlă, de culoare verde, din care se păstrează un segment de 34

mm, decorată la partea superioară cu excrescențe, grupate pe două rînduri, de formă oarecum sferoidală, de culoare albăstruie cu nuanțe verzui.

La Răcătău s-au descoperit, așa cum am văzut mai sus colane și lanțuri din argint și bronz, în stare fragmentară precum și fibule de tip linguriță din care un exemplar decorat cu perle din sticlă de culoare albăstruie.

Nu lipsesc nici cerceii sau inelele din argint precum și pandantivi sub formă de secure. Cerceii au corpul înelar cu extremitățile înfășurate peste bara rotundă.

Alături de cerceii simpli se întîlnesc și cei cu corpul torsionat și cu protomă de șarpe, destul de expresiv realizată, care nu prezintă numai un simplu ornament, ci are și o semnificație culturală.

Ca o caracteristică a descoperirilor geto-dacice din categoria podoabelor din argint o reprezintă aria de răspîndire a lor precum forma și ornamentarea specifică și prezența în mai toate așezările cercetate a acestorași obiecte fibule, coliere, cercei, pandantivi în cadrul unor ateliere sau împreună cu instrumente pentru turnat sau prelucrat materialele neferoase etc., care fac ca apartenența acestor obiecte să nu mai poată fi pusă la îndoială, ele sînt așa cum afirma pe bună dreptate regretatul Hadrian Daicoviciu, cu certitudine „dacice“, fiind executate în stilul tradițional local de către meșterii autohtoni⁴⁶.

Fără îndoială că multe din tehnicile prelucrări metalelor prețioase, geto-dacii le-au preluat, datorită contactului permanent și a legăturilor comerciale cu orașele pontice, cu sudul elenistic și cel tracic, dar majoritatea acestor podoabe sînt lucrate în cadrul atelierelor locale, fapt dovedit atît de materia primă în curs de prelucrare pastile din argint și bucăți de tablă de cupru, dar mai ales de numărul mare de creuzete și instrumente fine pentru prelucrarea metalelor neferoase precum și a tiparelor pentru lingouri.

Obiectele din argint de la Răcătău își găsesc analogii în tezaurele de la Coada Malului⁴⁷, Herăstrău⁴⁸ Poiana jud. Gorj⁴⁹, precum și într-o serie de așezări de la est de Cărpăți ca Poiana⁵⁰, Cîndești — Dumbrăveni⁵¹, Piatra-Neamț⁵², Ocnița⁵³ și Sprincenata⁵⁴ etc. în Muntenia sau Brad — Negri⁵⁵.

45 Radu Vulpe, SCIV, 1952, an. III, p. 231, fig. 13/5.

46 H. Daicoviciu, Dacia de la Burebista, la cucerirea romană 1972, p. 267.

47 D. Popescu, în Dacia, VII—VIII, 1937—1940, p. 198.

48 Idem, Inventaria Archaeologica, București, 1967, fascicola 3, R. 17.

49 Ibidem, Liviu Mărghitan, op. cit., p. 43, pl. XVI, și fig. 1/11.

50 Radu Vulpe, în Dacia, III—IV, 1927—1932, p. 253 și urm. idem colab. în SCIV, II, I, 1951, p. 205 și urm.

51 V. Bobi, în Studii și Comunicări, IV, Focșani, 1981, p. 507—509.

52 N. Gostar, Cetăți dacice din Moldova, București, 1969, p. 31, C. Mătasă, Ioana Zamoșteanu și M. Zamoșteanu, în Materiale, VII, 1961, p. 342, fig. 3/1—6.

53 D. Berciu, op. cit., p. 87, pl. 48/6—8.

54 C. Preda, Geto-dacii din bazinul Oltului inferior. Deva de la Sprincenata, 1986, p. 63—66, pl. LI/1—10, 12 și pl. LII/1—11.

În cele de mai sus am încercat să prezentăm succint principalele tipuri de obiecte de podoabă și piese vestimentare, descoperite în dăva de la Răcătău, fără a avea pretenția că am epuizat problema. Aceasta rămîne deschisă, iar piesele vor fi prezentate exhaustiv în lucrarea monografică, dedicată acestei importante așezări din bazinul Siretului mijlociu.

OBJETS DE PARURE ET PIÈCES VESTIMENTAIRES DÉCOUVERTES DANS LA CITÉ DE RĂCĂTAU, DÉPARTEMENT DE BACAU

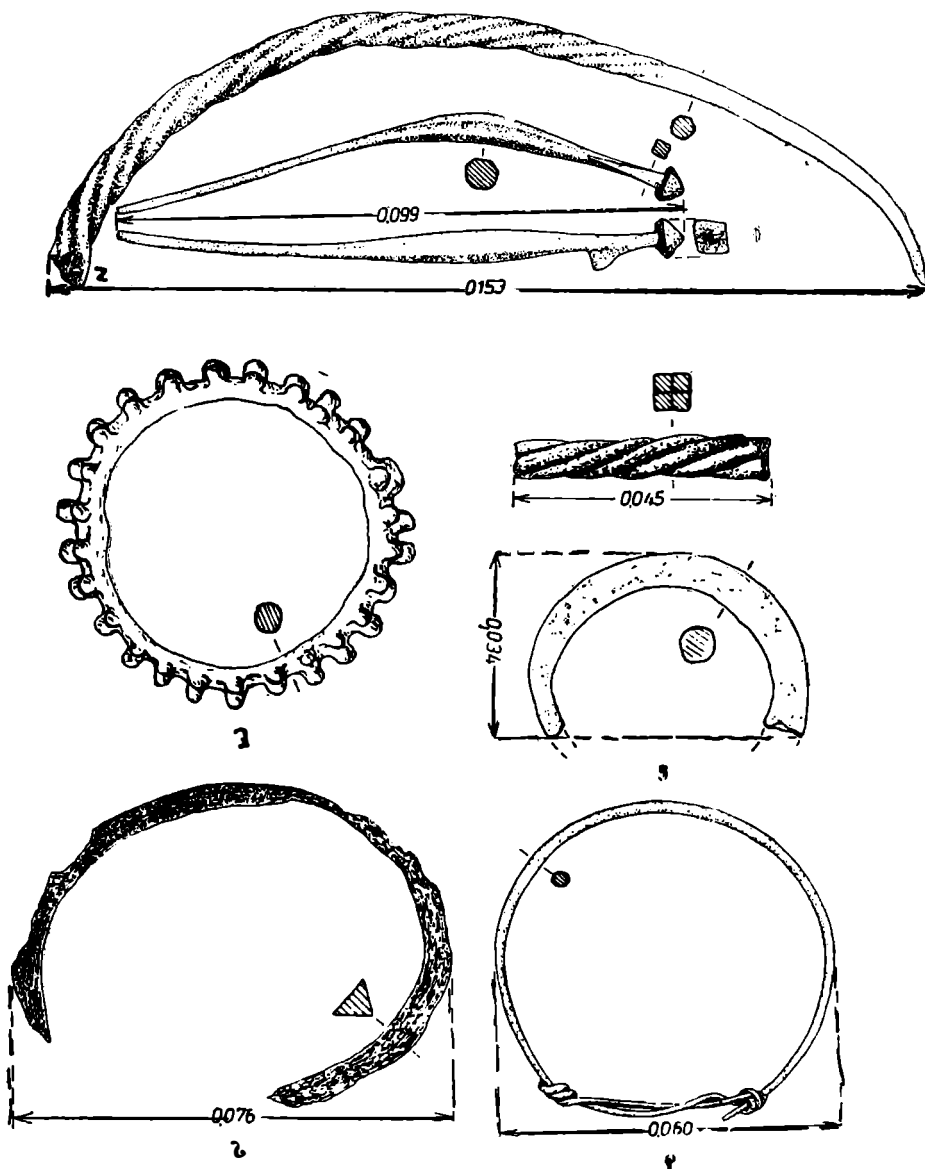
Résumé

Dans cet article l'auteur présente les objets de parure et les pièces vestimentaires découverts dans la cité de Răcătău. Ces objets sont groupés suivants les types de la manière suivante : fibules, bracelets, colliers, boucles d'oreille, anneaux, bagues, pendentifs, miroirs etc.

La présence de nombreux creusets, d'une matrice pour des lingots et des différents instruments pour l'usinage des métaux non ferreux démontre que la plupart de ces objets étaient faits par des artisans autochtones dans cité de Răcătău.

Ces découvertes n'excluent la présence de certaines parures de grand raffinement arrivés chez nous par la voie des échanges commerciaux entre les grecs et les romains.

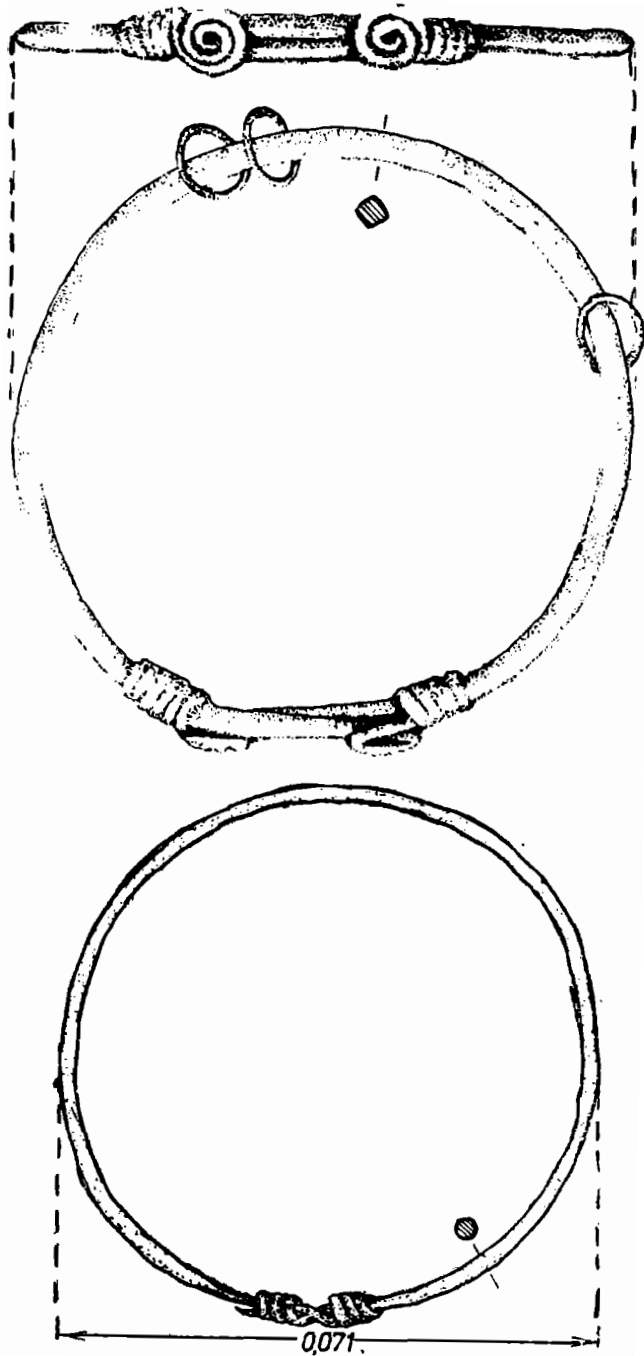
Les objets de parure découverts à Răcătău, excepté les bagues et les bracelets datant des IV-ième — III ième siècles av. n. è, datent des II-ième — I-er av. n. è. siècles.

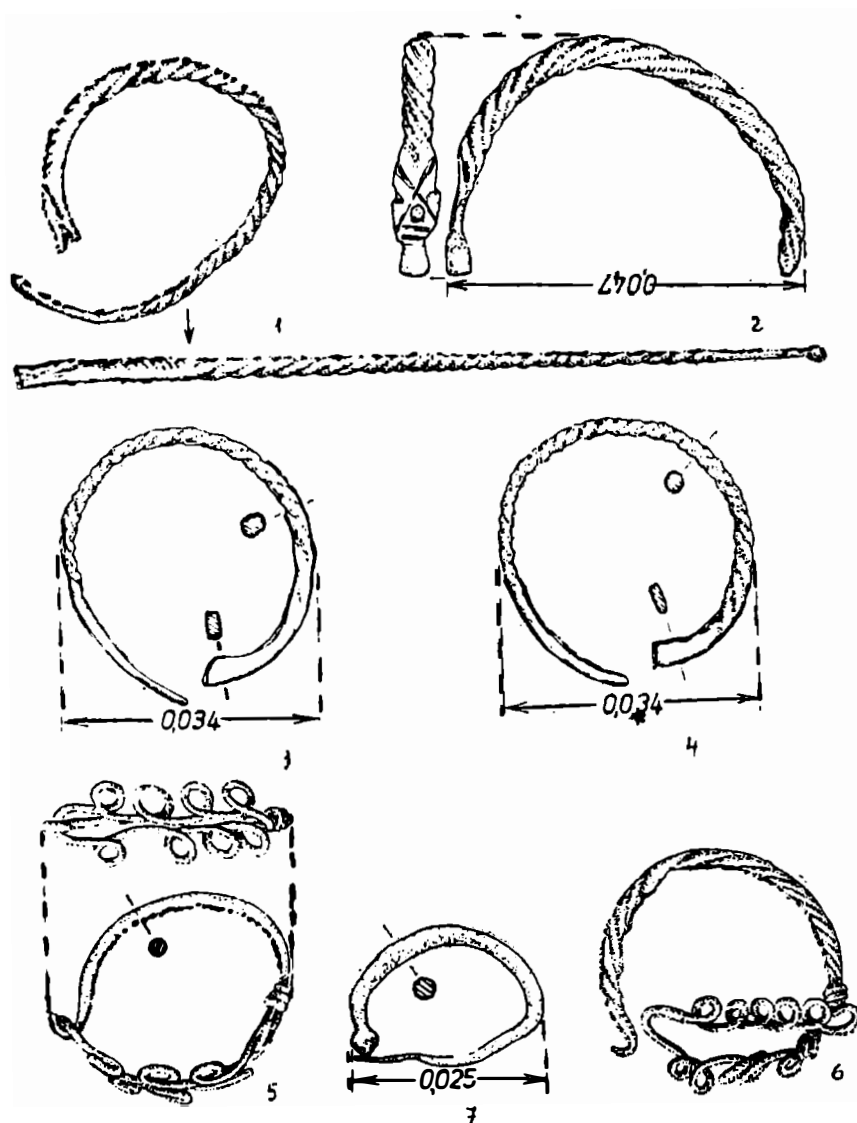
Pl. I. Răcătău. Obiecte de podoabă din argint, bronz și fier.

Sec. IV î.e.n. — I e.n.

Pl. I. Răcătău. Objets de parures (IV, ème siècle a.n.e.é. — er siècle de n.è.)

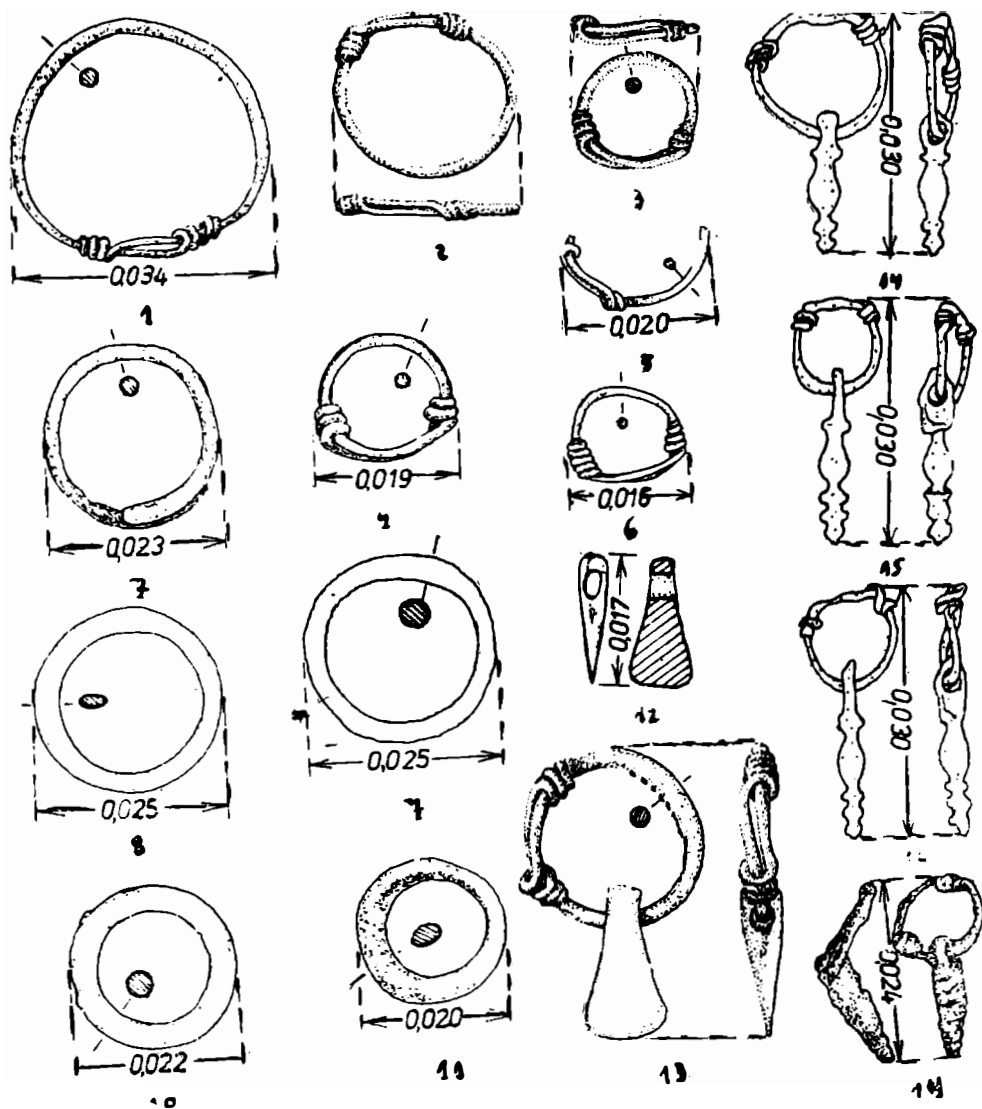
Pl. II. Răcătău. Brățări dacice, sec. II î.e.n. — I e.n.
 Pl. II. Răcătău. Bracelets daces II-eme siècle a.n.è. — I er siècle de n.è.

Pl. III. Răcătău. Obiecte de podoabă dacice din argint și bronz, sec. I î.e.n. — I e.n.

Pl. III. Răcătău. Objets de parures daces en argent et en bronze

(I er. siècle a.n.è. — I er siècle de n.è.)

Pl. IV. Răcătău. Obiecte de podoabă dacice. Sec. î.e.n. — I e.n.

Pl. IV. Răcătău. Objets de parures daces (Ier siècle a.n.è. — Ier siècle de n.è.)

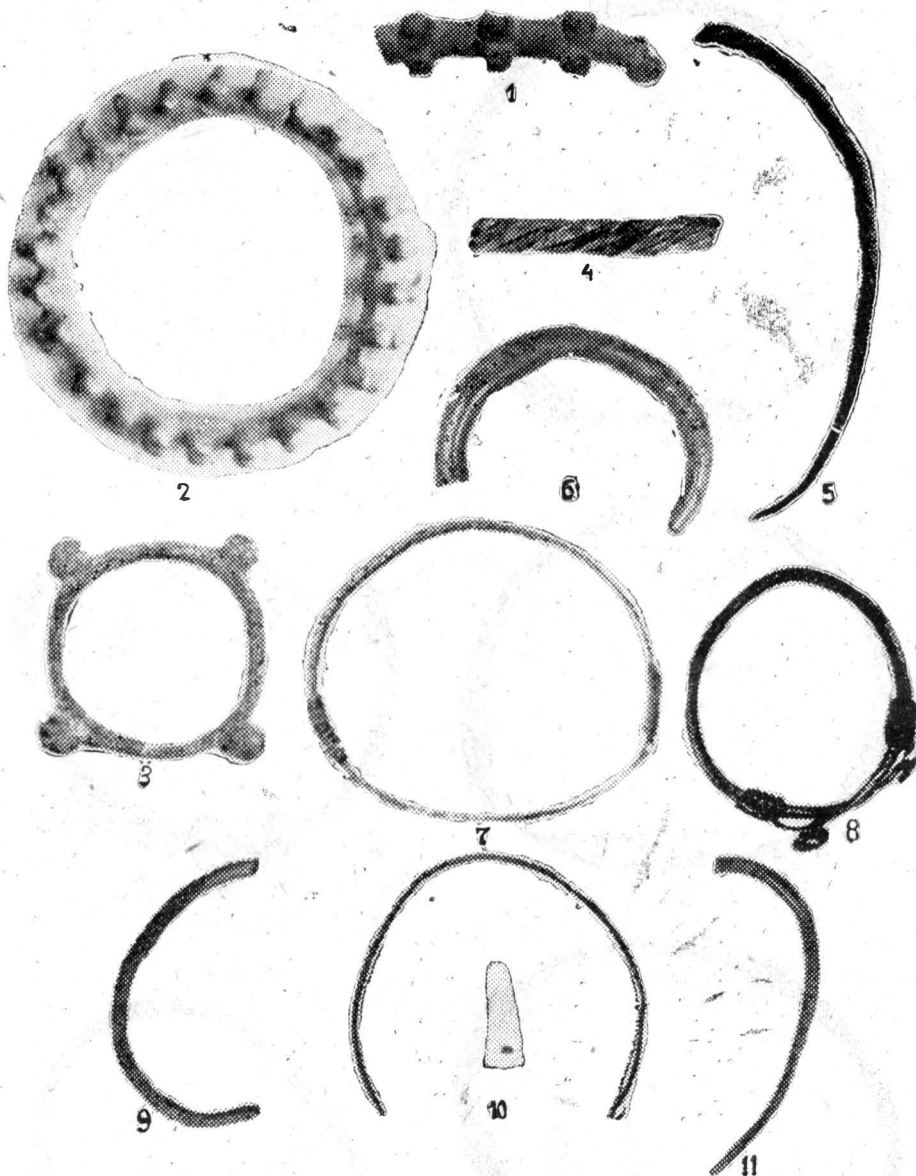

Fig. 1. Răcătău. Obiecte de podoabă din argint, bronz și fier.
 Sec. IV-î.e.n. — I-e.n.
 Fig. 1. Răcătău. Objets de parures en' argent, bronze, et en fer
 (IV eme siècle a.n.è. — I er siècle de n.è.)

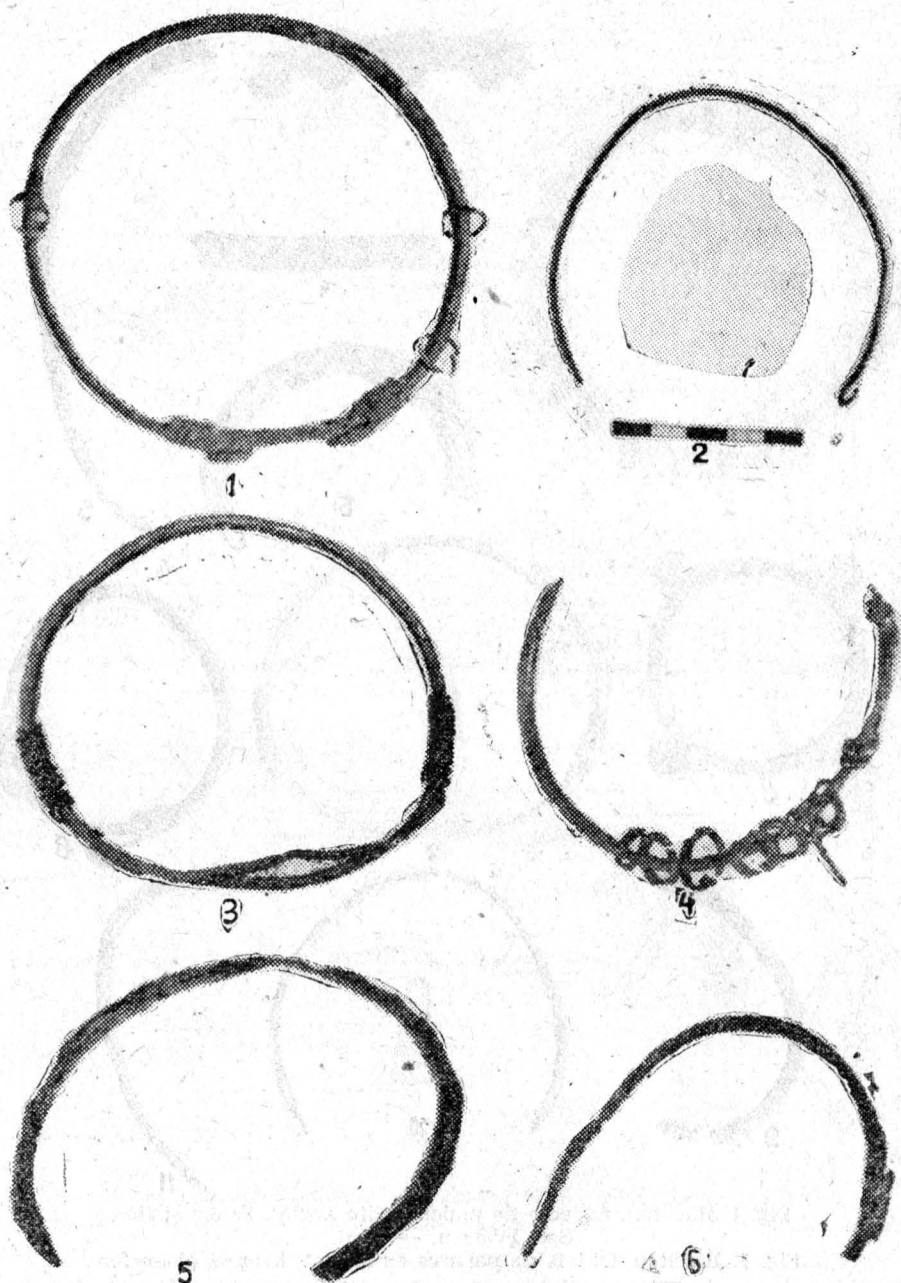

Fig. 2. Răcătău. Obiecte de podoabă dacice. Sec. I. î.e.n. — I. e.n.
 Fig. 2. Răcătău. Objets de parures (Ier siècle a.n.e. — Ier siècle de n.è.)

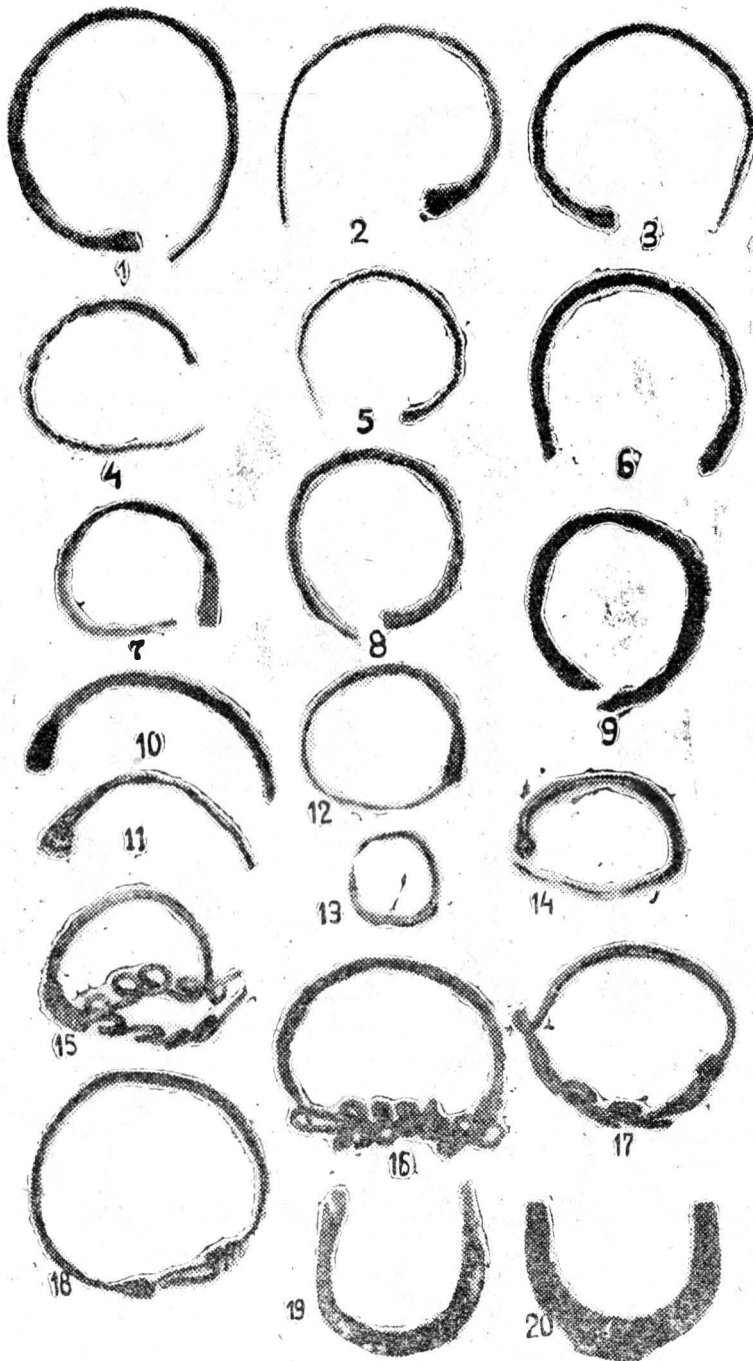

Fig. 3. Răcătău. Cercei din argint și bronz. Sec. I î.e.n. — I. e.n.

Fig. 3. Bocules d'oreille en argent et en bronze

(I er siècle a.n.è. — I er siècle de n.è.)

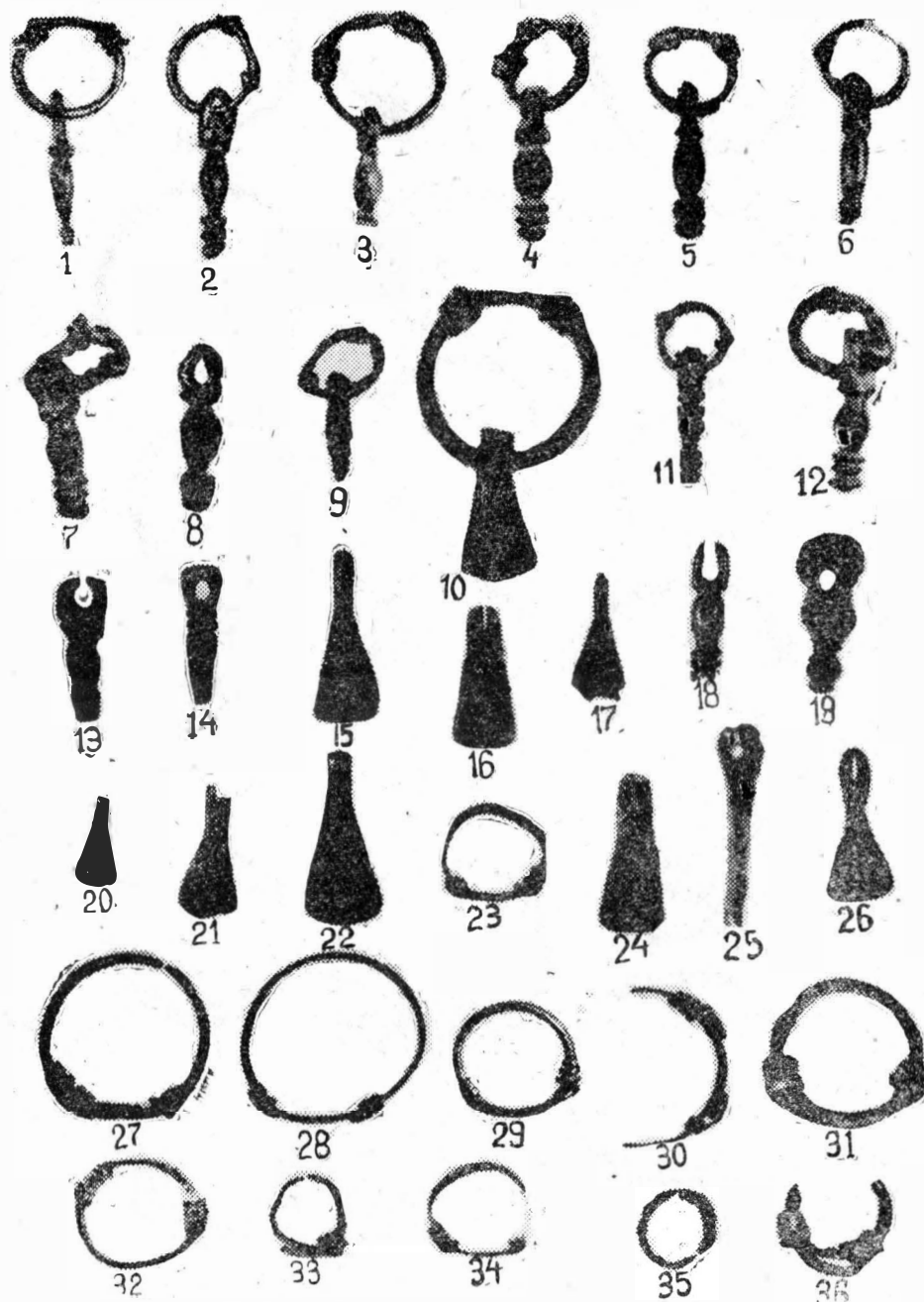

Fig. 4. Răcătău. Pendentivi și cercei, sec. I î.e.n. — I.e.n.

Fig. 4. Răcătău. Pendentifs et boucles d'oreille (I er siècle a.n.è. — I er siècle de n.è.)

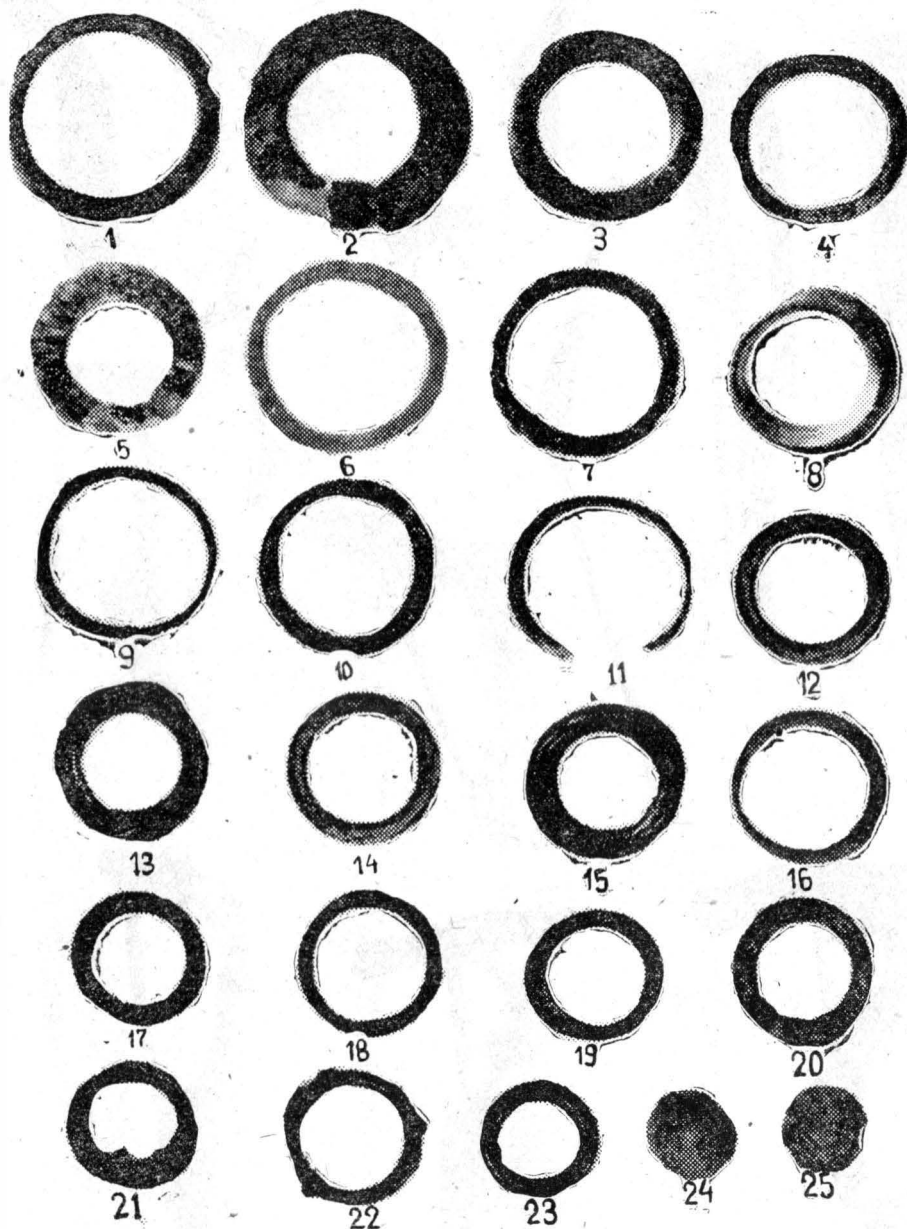

Fig. 5. Răcătău. Verigi și aplice dacice sec. I. î.e.n. — I. e.n.
 Fig. 5. Răcătău. Anneaux et appliques dace (Ier siècle a.n.e. — Ier siècle de n.è.)

Fig. 6. Răcătău. Fibule din argint și bronz, sec. IV. î.e.n. — I e.n.,

Fig. 6. Răcătău. Fibules en argent et en bronze (IV en siècle a.n.e. — I er siècle

Fig. 7. Răcătău. Fibule dacice sec. II—I î.e.n.
Fig. 7. Răcătău. Fibules daces II—I er siècle a.n.è.

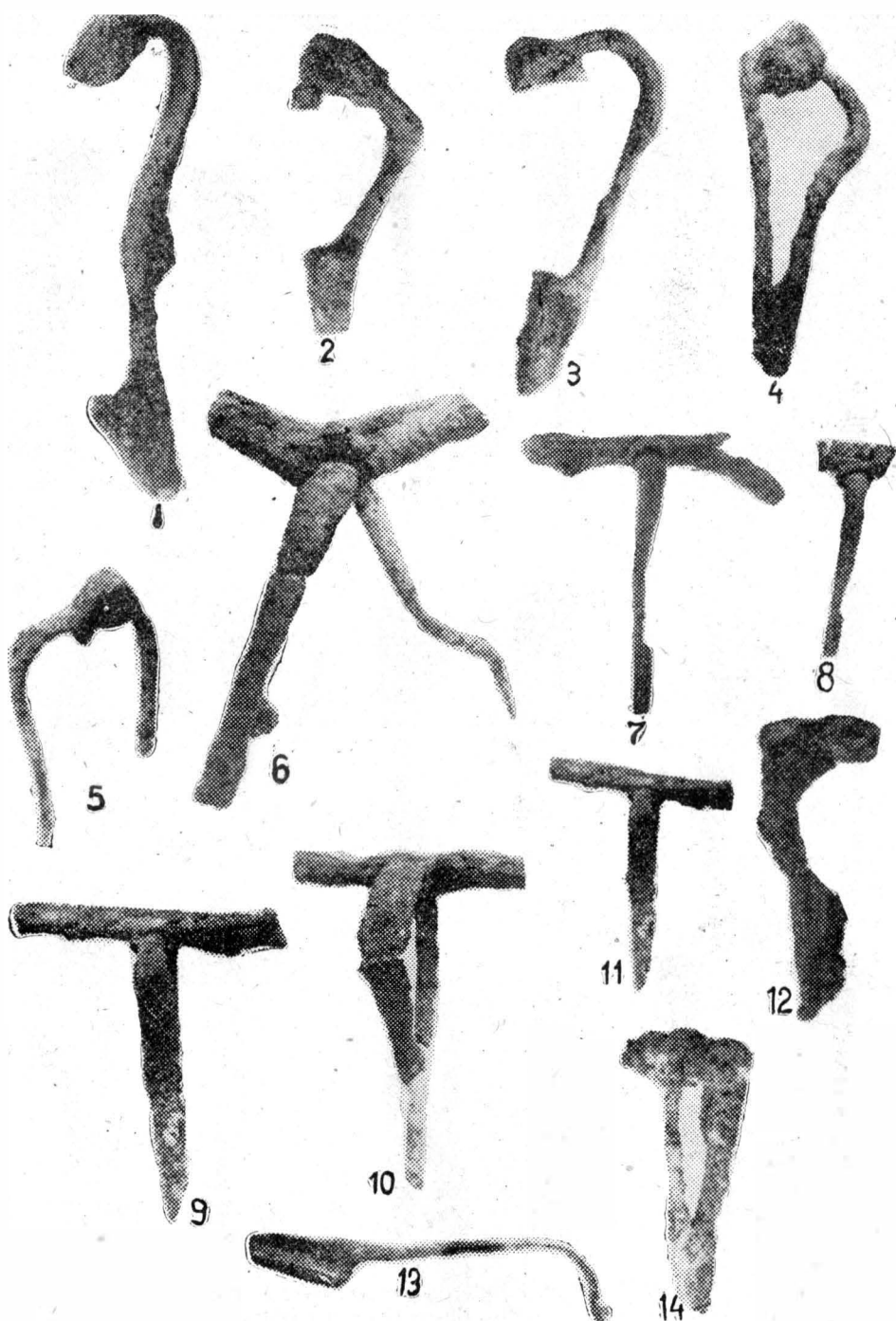

Fig. 8. Răcătău. Fibule din fier și bronz, sec. I. î.e.n. — I. e.n.
 Fig. 8. Răcătău. Fibules en fer en bronze, (I er siècle a.n.è. — I ensiècle de n.è.)

Fig. 9. Răcătău. Fibule din bronz. sec.I. î.e.n. — I e.n.
 Fig. 9. Răcătău. Fibules en bronze ;I er siècle a.n.è. — I er siècle de n.è.)

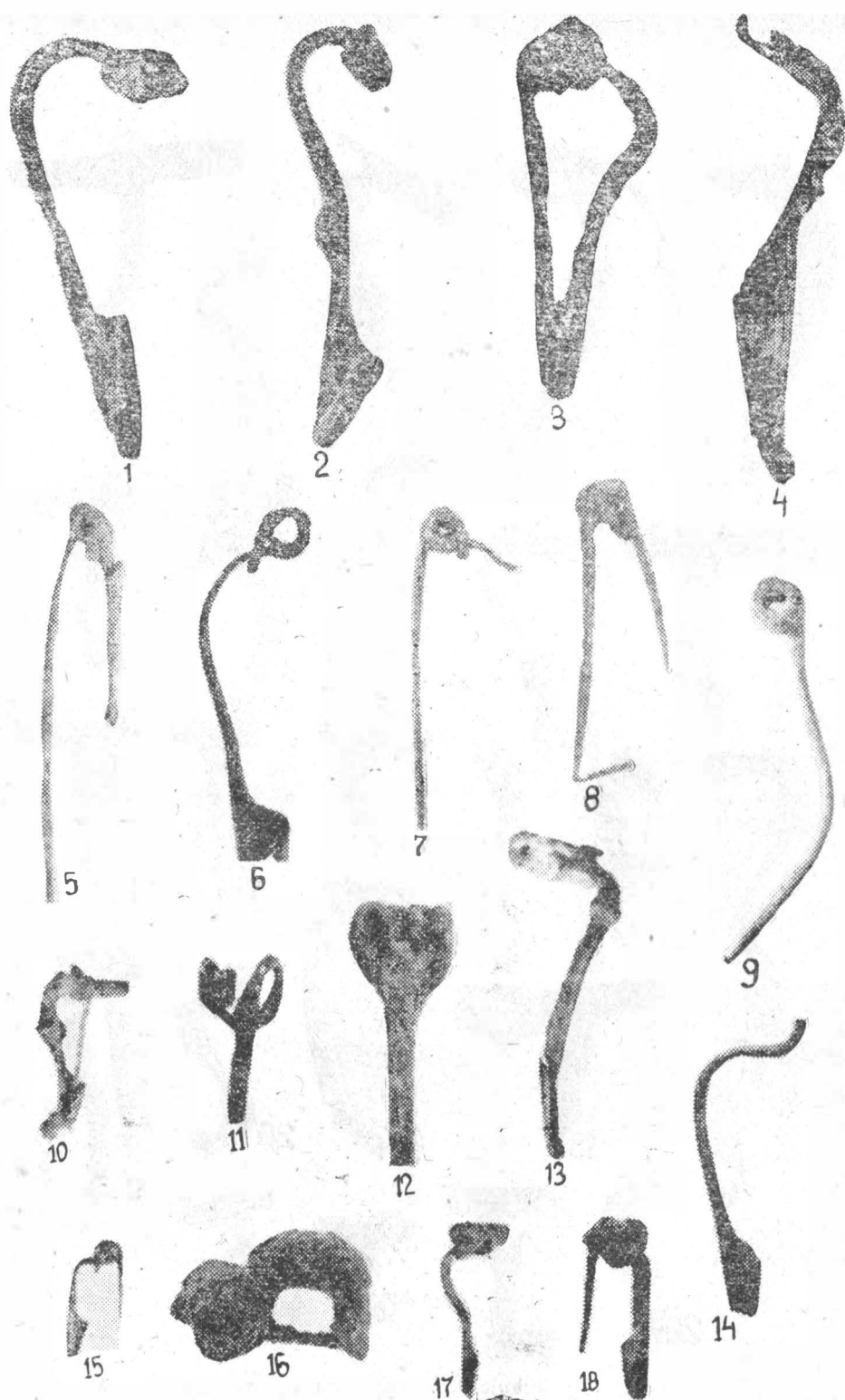

Fig. 10. Răcătău. Fibule din fier și bronz, sec. I î.e.n. — I.e.n.

Fig. 10. Răcătău. Fibule din fier și bronz, sec. I î.e.n. — I.e.n. — I er siècle de n.è.)

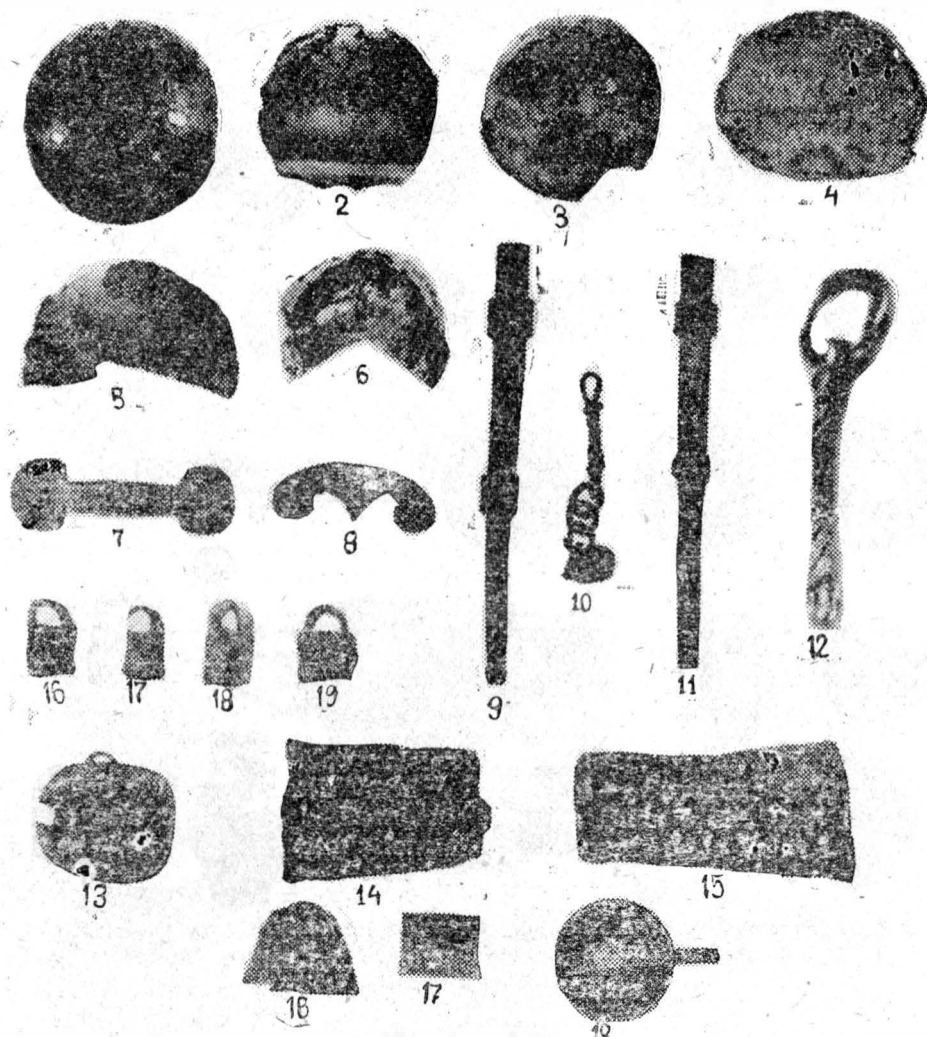

Fig. 11.-Răcătău. Obiecte de podoabă, sec. I î.e.n. — I.e.n.
Fig. 11. Răcătău. Objets de parures (I-er siècle a.n.e.)

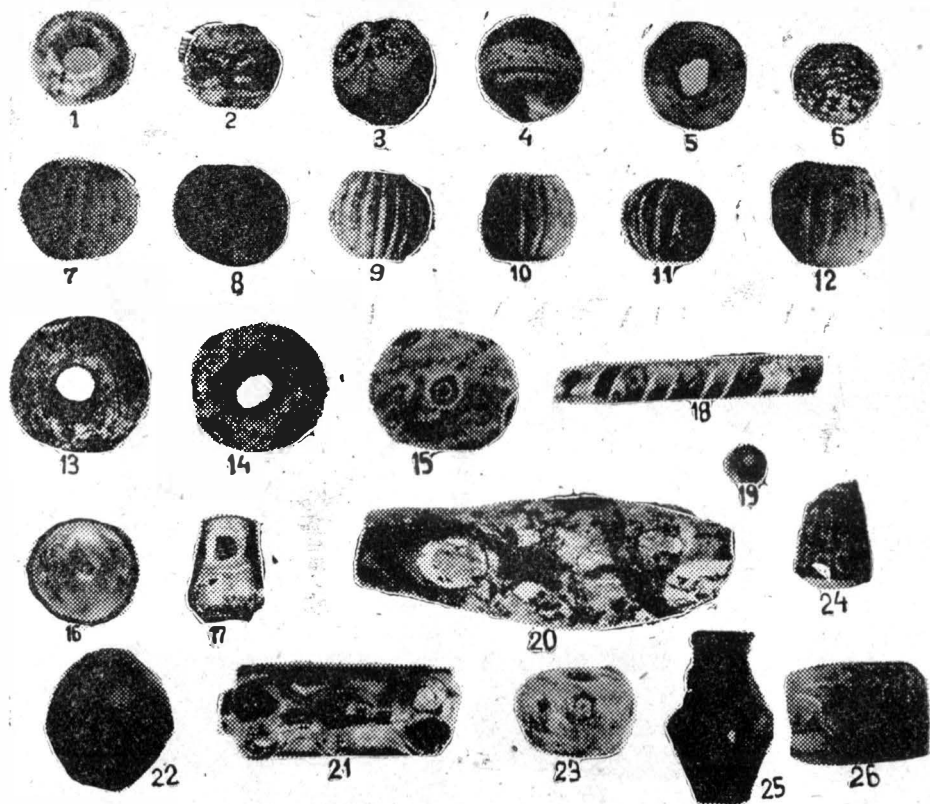

Fig. 12. Răcățau. Mărgelile din sticlă, faianță și lut ars, sec. I î.e.n. — I. e.n.

Fig. 12. Răcățau. Perles en verre, faïence et en terre cuite

(I er siècle a.n.è. — I er siècle de n.è.)

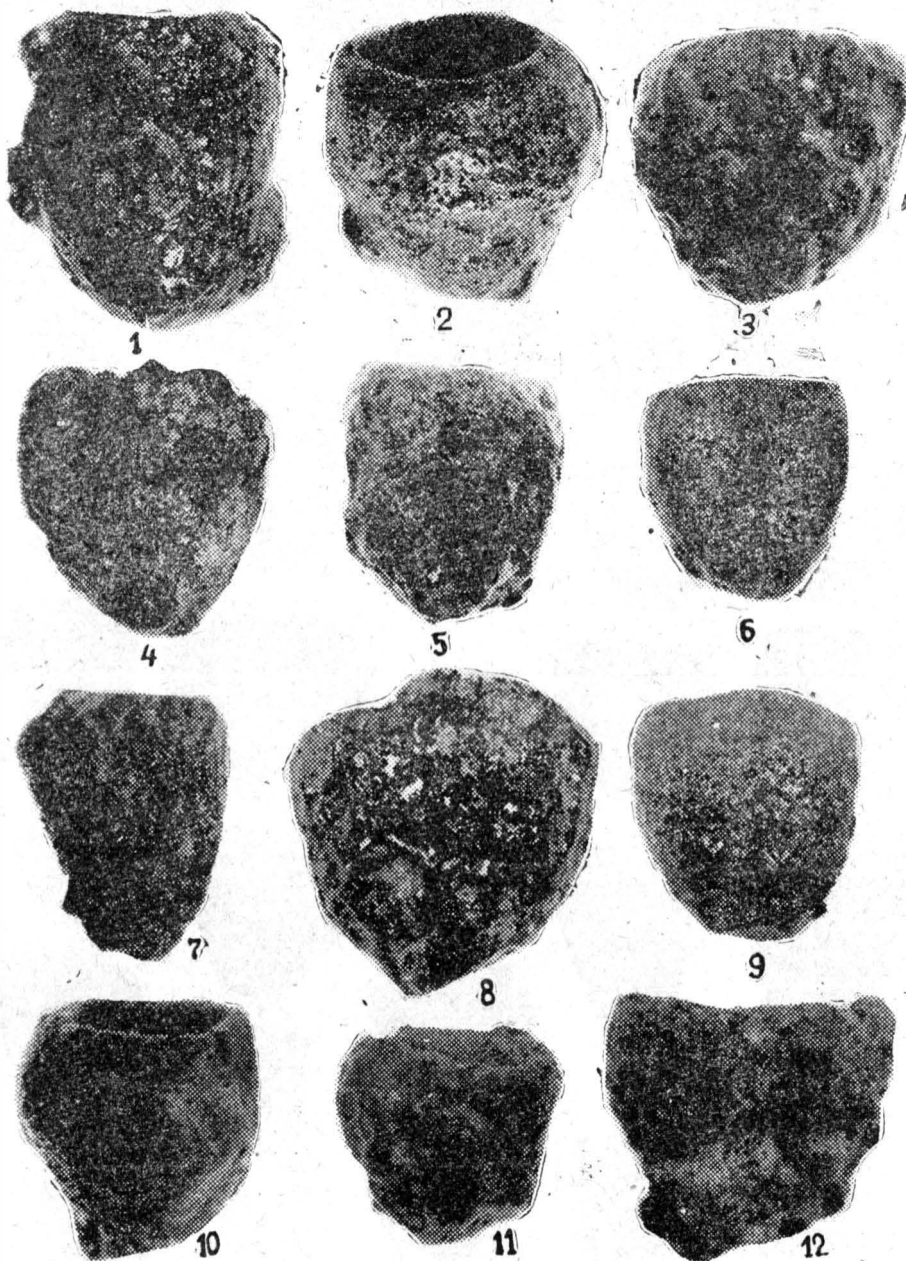

Fig. 13. Răcătău, Creuzete. Ses. I. î.e.n. — I. e.n.

Fig. 13. Răcătău, Creuzetes (I er siècle a.n.è. — I er siècle de n.è.)

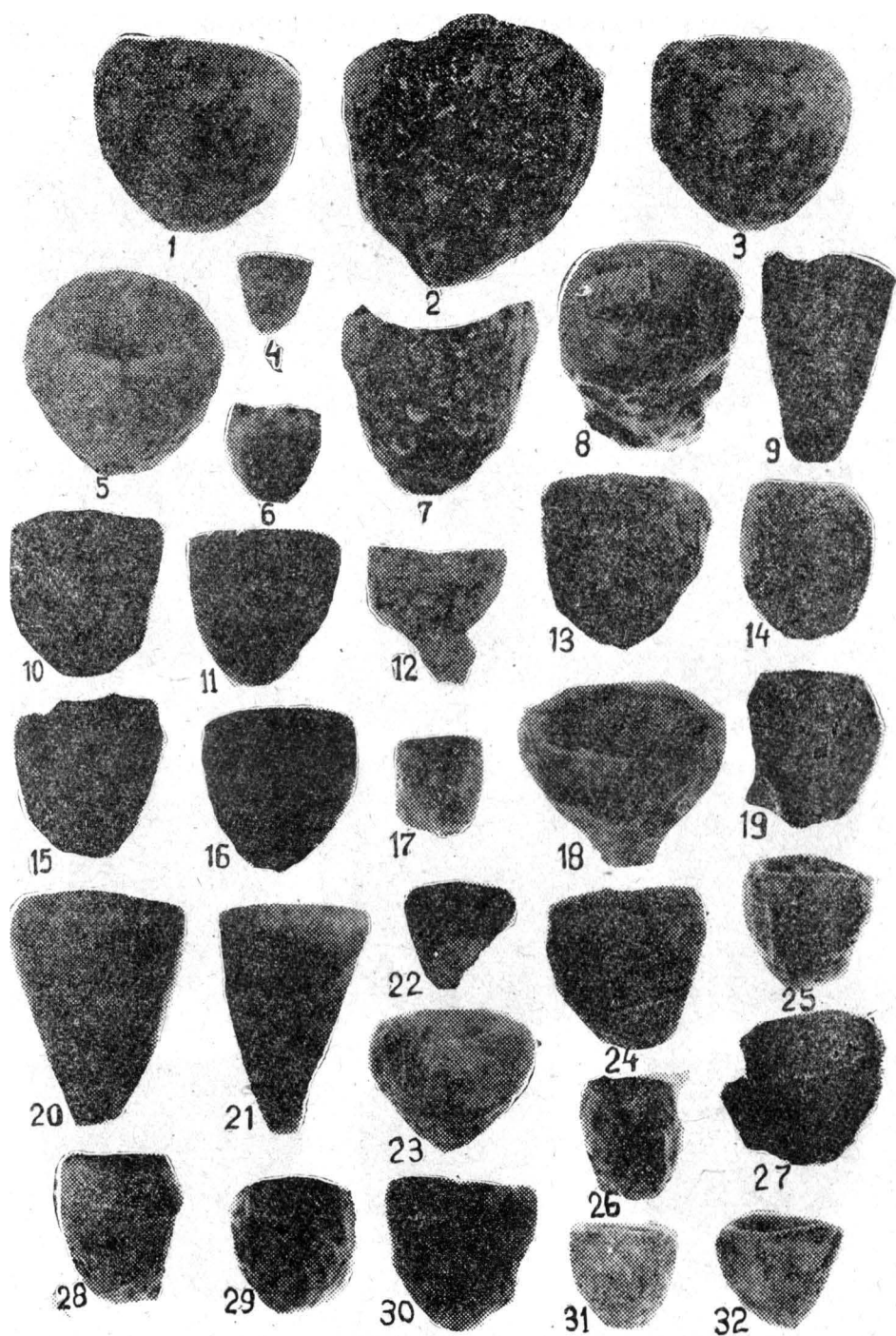

Fig. 14. Răcătău. Creuzete. Sec. I. î.e.n. — I. e.n.

Fig. 14. Răcătău. Creuzetes (I er siècle a.n.è. — I er siècle de n.è.)